

תולדות השראת שכינה (יט) / המשכן בחנייה ובמסע (חלק ג) – כלי המשכן במסע

סדר עבודת הלוויים בפירוק המשכן ובנשיאתו מפורט בפרק ד', וכאן ניכר הבדל משמעותי בין בני קהת לבין בני גרשון ובני מררי: בעוד שבני גרשון ובני מררי מופקדים לא רק על נשיאת רכיבי המשכן, אלא גם על פירוקו והרכבתו,⁵ ממונים בני קהת על נשיאת הכלים בלבד. הוצאת הכלים ממקומם והכנתם למסע נעשית על ידי הכוהנים, והלוויים אינם נוטלים בה חלק.

פירוק המשכן מתחיל בקודש הקודשים:

וְבָא אֶהָרֹן וּבָנָיו בְּנֹסַע הַמִּחְנֶה וְהוֹרְדוּ אֶת פְּרֻכַת הַמִּסְפָּד וְכִסּוּ בָהּ אֶת אֹרֹן הָעֵדוּת. וְנָתַנוּ עָלָיו כְּסוּי עוֹר תַּחַשׁ וּפְרָשׁוֹ בְּגָד כְּלִיל תְּכֵלֶת מְלֻמָּעָה וְשָׂמוּ בְּדָיו (ד', ה-ו).

בהסרת הפרוכת בטלה ההבחנה בין לב המשכן, קודש הקודשים, לבין הקודש, ובכך נסתר, מבחינה מהותית, מבנה המשכן כולו. אז מכסים הכוהנים את הארון בפרוכת ובשני כיסויים נוספים: כסוי עור תחש, שנועד להגן על הארון והפרוכת מפגעי מזג האוויר (שמש, אבק, גשם וכו'), ובגד תכלת. בהמשך (שם, ז-י) מכינים הכוהנים למסע את שאר הכלים, הזוכים אף הם לשני כיסויים כל אחד: כסוי עור תחש, ובגד של תכלת, של ארגמן או של תולעת שני.⁶

התורה מבחינה באופן ברור בין עבודת בני קהת, שהיא לשאת את הכלים המכוסים, לבין כיסוי הכלים, המותר לכוהנים בלבד:

וְכִלָּה אֶהָרֹן וּבָנָיו לְכַסֹּת אֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת כָּל כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ בְּנֹסַע הַמִּחְנֶה וְאַחֲרָי כֵּן יָבֹאוּ בְנֵי קֹהֵת לְשֵׂאת וְלֹא יִגְעוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְמִתּוֹ אֵלֶּה מִשָּׂא בְנֵי קֹהֵת בְּאֶהָל מוֹעֵד (שם, טו).

יתר על כן, הקב"ה חוזר ומטיל על הכוהנים את האחריות לשלומם של בני קהת:

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהָרֹן לֵאמֹר. אֵל תִּכְרִיתוּ אֶת שִׁבְט מִשְׁפַּחַת הַקְּהֵתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם. וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְחִיו וְלֹא יָמָתוּ בְּגִשְׁתָּם אֶת קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים אֶהָרֹן וּבָנָיו יָבֹאוּ וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ עַל עֲבֹדָתוֹ וְאֵל מִשָּׂאוֹ. וְלֹא יָבֹאוּ לְרֵאוֹת כְּבָלַע אֶת הַקֹּדֶשׁ וְמִתּוֹ (שם, יז-כ).

בשיעור זה נשלים את עיוננו בעניין מסע המשכן וחנייתו בהתייחסות קצרה למקומם של הכלים במהלך המסע. השיעור ייחלק לשניים: חלקו הראשון יעסוק בתהליך פירוק המשכן ובהתייחסות לכלי המשכן במהלך המסע, והשני – במקומו של הארון במסע.

א. פירוק המשכן ונשיאתו

כבר עמדנו בעבר (ראה בעיקר שיעור 20 לשנת ה'תשס"ז) על אופייה הזמני של קדושת המשכן (שהיא המשך לאופייה הזמני של קדושת הר סיני). אופי זה התבטא באופן מיוחד בשנות השהות במדבר, בהן היה המשכן בגדר מקדש מיטלטל, שעבר מתחנה לתחנה לעתים תכופות.¹ כל מסע נפתח בפירוק המשכן ונסתיים בהקמתו, שהגדירה מחדש את קדושת מחנה שכינה, מחנה לוייה ומחנה ישראל. תפקידים אלו הוטלו, כזכור, על הלוויים:

וְאִתָּה הִפְקַד אֶת הַלְוִיִּם עַל מִשְׁפַּחַת הָעֵדוּת וְעַל כָּל כְּלֵי וְעַל כָּל אֲשֶׁר לֹו הֵמָּה יִשְׂאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת כָּל כְּלֵי וְהֵם יִשְׁרְתוּהוּ וְסָבִיב לְמִשְׁכָּן יִחַנוּ. וּבְנֹסַע הַמִּשְׁכָּן יוֹרְדוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבְחֲנַת הַמִּשְׁכָּן יָקִימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהָזָר הִקְרִיב יוֹמָתוֹ (במדבר א', נ-נא).²

משא בני לוי התחלק בין שלושת בתי האב של השבט. את הארון ויתר כלי הקודש נשאו בני קהת בכתף:³

וּמִשְׁמֵרְתֶם הָאֹרֹן וְהַשְּׁלֶחָן וְהַמִּזְבֵּחַת וְכָלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ בָהֶם וְהַמִּסְפָּד וְכָל עֲבֹדָתוֹ. (ג', לא).

בני גרשון נשאו את יריעות הבד שיצרו את המבנה:

וּמִשְׁמֵרְתָם בְּנֵי גֵרְשׁוֹן בְּאֶהָל מוֹעֵד הַמִּשְׁכָּן וְהָאֶהָל מְכֻסָּהוּ וּמִסְפָּד פֶּתַח אֶהָל מוֹעֵד. וְקַלְעֵי הַחֲצָר וְאֶת מִסְפָּד פֶּתַח הַחֲצָר אֲשֶׁר עַל הַמִּשְׁכָּן וְעַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֶת מִיתְרָיו לְכָל עֲבֹדָתוֹ. (שם, כה-כו).

ואילו בני מררי נשאו את 'השלד' של המשכן:

וּפְקַדְתָם מִשְׁמֵרְתָם בְּנֵי מְרָרִי קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן וּבְרִיחָיו וְעַמֻּדָיו וְאֹדְנָיו וְכָל כְּלֵי וְכָל עֲבֹדָתוֹ. וְעַמֻּדֵי הַחֲצָר סָבִיב וְאֹדְנֵיהֶם וְיִתְדֹתֶם וּמִיתְרֵיהֶם (שם, לו-לז).⁴

1 בארץ ישראל נתמעטו התחנות והפכו למקומות משכן קבועים למשך פרקי זמן ארוכים, ובד בבד בטלה הזיקה ההדוקה בין המשכן לבין מחנה ישראל שסביבו. אחת המשמעויות של שינוי זה – היתר בשר תאוה לשיטת רבי ישמעאל – צוינה בשיעור 4 לשנה זו.

2 הפניות לפסוקים בשיעור זה מכוונות לספר במדבר, אלא אם צוין אחרת.

3 אף על פי שגרשון הוא בכורו של לוי, קיבל קהת את המעמד המכובד יותר, אולי בזכות נכדיו משה ואהרן.

4 בהתאם לחלוקה זו חולקו העגלות והבקר שנתנו הנשיאים לחנוכת המשכן (ראה ז', א-ט): שתי עגלות וארבעה בקר ניתנו לבני גרשון, שנשאו

את החלקים הקלים יותר; ארבע עגלות ושמונה בקר – לבני מררי, שנשאו את החלקים הכבדים של המבנה; "ולבני קהת לא נתן, כי עבדת הקדש עליהם בפתח ישיא".

5 כך מורים פשטי המקראות, וכן מפורש בברייתא דמלאכת המשכן פרק יג.

6 הבגדים השונים נועדו לכבד את הכלים ולבטא את מהותם גם במהלך הנסיעה. ובע"ה עוד נרחיב על כיסויי הכלים כשנעסוק במבנה המקדש, אם גומר ה' עלינו.

באופן ספציפי, ולא תיאור כללי של המסעות – אך עדיין יש להסביר: מה נשתנה המסע הראשון מכל המסעות?

הרב יואל בן-נון¹⁰ הציע הסבר לכך על פי המדרש המפורסם בעניין הנו"נין המקיפות את הפרשה בת שני הפסוקים המסיימת את תיאור המסע – "וַיְהִי בְּנִסְעֵי הָאָרֶץ וַיֵּאמְרוּ מִשָּׁה קוֹמָה ה' וַיִּפְצוּ אֵיבֵיךָ וַיִּנְסוּ מִשְׁנֵאֵיךָ מִפְּנֵיךָ. וּבְנַחֲהָ וַיֵּאמְרוּ שׁוֹבָה ה' רַבְבוֹת אֱלֹפֵי יִשְׂרָאֵל נ" (י', לה-לו):

תנו רבנן: 'ויהי בנסע הארץ ויאמר משה' – פרשה זו עשה לה הקדוש ברוך הוא סימניות מלמעלה ולמטה, לומר שאין זה מקומה... כדתיא, רבן שמעון בן גמליאל אומר: עתידה פרשה זו שתיעקר מכאן ותכתב במקומה.¹¹ ולמה כתבה כאן? כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שנייה. פורענות שנייה מאי היא? 'ויהי העם כמתאננים' (במדבר י"א, א). פורענות ראשונה – 'ויסעו מהר ה'" (שם י', לג), ואמר רבי חמא ברבי חנינא: שסרו מאחרי ה'¹²

(שבת קטו ע"ב - קטז ע"א).

הרב בן-נון מבין כי על פי דעה זו בחז"ל, 'הייתה פורענות ראשונה שפגעה בבני ישראל מייד עם נסיעתם מהר סיני, והיא שגרמה להיפוך סדר הנסיעה', כלומר: המסע הראשון אכן חרג מן הסדר המקובל, כביאורו של ראב"ע, אך חריגה זו לא הייתה מתוכננת, אלא היא נבעה מפורענות פתאומית שניחתה על בני ישראל במסע זה. מה טיבה של פורענות זו? הרב בן-נון ממשך:

חז"ל ביארו את החטא שגרם לפורענות זו – 'שברחו מהר ה' כתינוק הבורח מבית הספר' – אך לא פירשו מהי אותה פורענות. ניתן לשער שפורענות זו הייתה מלחמה שבטתי העמלקים, שפשטו שוב על המחנה ערב נסיעתם מהר סיני. כיוון שהתנפלו העמלקים על ישראל, התהפך סדר הנסיעה: במקום שהענן יוליך את המחנה לארץ כנען, הוא עבר להגן עליהם ממעל. כך הפך המסע החגיגי, הטקסי והמכובד מהר סיני למסע מלחמה, שאת הדיו אנו שומעים בפרשת 'ויהי בנסוע הארון': 'קומה ה' ויפוצו אויביך וינסו משנאיך מפניך'.

אפשרות אחרת היא ששני התיאורים משקפים שתי בחינות שונות בהנהגת ישראל במדבר. וכך כותב הרב בן-נון (שם):

10 בית המדרש הווירטואלי, רעיונות על פרשת השבוע, "פרשת בהעלותך – ויהי בנסוע הארון", (<http://www.etzion.org.il/vbm/archive/yomyom/k24.php>).

11 בהמשך שואלת הגמרא "והיכן מקומה?", ומשיב רב אשי: "בדגלים". רש"י פירש כי הכוונה לסדר הדגלים שבפרשת במדבר. הרמב"ן (על התורה במדבר י', לה-לו), לעומת זאת, מבאר כי מקומה של הפרשה הוא מיד אחרי הפסוק המתאר את נסיעת הקהלים עם המקדש (י', כא).

12 רש"י שם פירש: "מאחרי ה'" – בתוך שלשה ימים למסעם התאוו האספסוף תאווה להתרעם על הבשר כדי למרוד בהקדוש ברוך הוא". אך התוספות (שבת קטז ע"א ד"ה פורענות) והרמב"ן (על התורה במדבר י', לה-לו) פירשו כי הכוונה למדרש חז"ל על המילים "ויסעו מהר ה'" (י', לג): "שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר, אמרו שמא ירבה ויתן לנו מצוות, וזהו 'ויסעו מהר ה'", שהיה מחשבתם להסיע עצמן משם מפני שהוא הר ה'" (לשון רמב"ן שם).

חובתם של הכוהנים לשים את בני קהת "איש איש על עבדתו וְאֶל מִשְׁאוֹ" רק לאחר שהכלים כוסו, פן יראו בני קהת "כַּבְּלַע אֶת הַקֹּדֶשׁ" – היינו: בכיסוי הכלים⁷ – "וּמִתּוֹ". בדבר היקפו של האיסור לראות כבלע את הקודש נחלקו הדעות: רוב הראשונים הבינו שהוא מתייחס לארון בלבד,⁸ אך רבנו אברהם בן הרמב"ם כתב (מעשה נסים אות ב) כי אזהרה זו נאמרה ביחס לכל כלי הקודש בשעת נשיאתם.⁹

ב. מקומו של הארון במסעות והיחס בין הארון לענן

על פי מה שלמדנו בשני השיעורים הקודמים, המחנה הובל על ידי הענן, ואילו הארון נסע, יחד עם יתר כלי המשכן, בלב המחנה, אחרי שני הדגלים הראשונים, כמפורש: "וַיִּנְסַע אֹהֶל מוֹעֵד מִחֵינֵה הַלְוִיִּם בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֶה" (ב', יז). ואולם, לקראת סוף תיאור סדר המסע הראשון נאמר דבר שונה:

וַיִּסְעוּ מֵהַר ה' דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וַאֲרוֹן בְּרִית ה' נֹסַע לִפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לְתוֹר לָהֶם מְנוּחָה. וְעַנַּן ה' עָלִיהֶם יוֹמָם בְּנִסְעֵם מִן הַמַּחֲנֶה (י', לג-לד).

כיצד יתיישב מקרא זה עם מה שראינו עד עתה?

רש"י (על פי הספרי במדבר פב) הולך לשיטתו (דברים י', ב; וראה שיעור 5 לשנת ה'תשס"ז) כי היו שני ארונות: הארון שעשה בצלאל, שהלך עם המשכן בתוך המחנה; והארון שעשה משה לשים בו את הלוחות לפי שעה, ובו הונחו אחר כך שברי הלוחות, והוא היה יוצא עמהם למלחמה, ובמסע – לפניהם, לתור להם מנוחה. אבל תירוץ זה לא יועיל למפרשים כהרמב"ן, הסובר שהיה רק ארון אחד (ראה שיעורנו ה'ל), ולשיטתו עדיין יש לבאר: מדוע מוצגת כאן מציאות שונה לגמרי מזו המתוארת קודם לכן? מה הסיבה לשינוי, ומה משמעותו?

אפשרות אחת, שבה נקט ראב"ע (י', לג), וכנראה גם הרמב"ן (שם, ראה הערת הרב שעוועל במהדורתו [הערה 82 במהדורת תורת חיים]), היא שסדר הנסיעה המתואר בסוף פרק י' הוא אכן חריג, והתקיים במסע הראשון בלבד, אך שאר המסעות התנהלו כנאמר לעיל. פתרון זה נראה כהולם את פשטי המקראות – היינו, בסוף פרק י' הוא באמת תיאור של המסע הראשון

7 כך תרגם אונקלוס, וכן ביארו רוב המפרשים על דרך הפשט. וחזקוני פירש את המילים "כַּבְּלַע אֶת הַקֹּדֶשׁ" על פירוק המשכן: "כשמפרקין את המשכן והארון נגלה, אם יזונו עיניהם ממנו ימותו", וכן כתב ראב"ע בפירושו הראשון: "והטעם, כאשר יסור בנינו, יסור מסך הפרכת ונגלה הארון". וברמב"ן ציין גם לדרשת חז"ל במסכת סנהדרין (סא ע"ב) "שו אזהרה על הגונב כלי שרת שחייב מיתה... שהגנבה והגזל יקראו בליעה".

8 כן כתבו בפירושו רשב"ם, ראב"ע, רמב"ן וחזקוני. ועיין שיעור 9 לשנת ה'תשס"ז, שם הראינו כי המילה "מקדש" (ואולי גם "קדש") מכוונת במובנה המצומצם לארון. לפי דעות אלו, האיסור הוא בעיקרו משום "לא יִרְאֵנוּ הָאֲדָמָה וְחֵי" (שמות ל"ג, כ) או מטעמים אחרים הנוגעים לארון, היינו: למקום השראת שכינה (רש"י הירש, למשל, מבאר בפירושו לפסוקים אלו כי התורה אסרה ראייה חושית בקודש כיוון שיש להעריכו באופן פנימי ורוחני בלבד).

9 להרחבה על איסור זה ראה: הרב י' נחשוני, הגות בפרשיות התורה, בני ברק תשד"ם, עמ' 568-572. כך, למשל, נידונו השאלות אם הציווי הוא לשעה או לדורות, האם הוא על הלוויים בלבד או גם על הכוהנים ועוד.

ניתוח זה מתקשר ל'הר ה', הוא הר סיני, המוזכר כאן. עמדנו לעיל על היעדרו הכמעט-מלא מן הדין בספרנו, והסברנו זאת בייצגו דגם קדושה אחר הקשור בנוכחות ה' בטבע, בעוד שכאן ההתרכזות היא במשכן מעשה ידי אדם. חיבור זה שבפסוק בין הארון העצמאי לבין ההר, מחזק לדעתנו את התפיסה שמדובר כאן בדגם שונה. ארון עצמאי שאינו כבול למסגרת המשכן הבנוי והמפורק, המציבה כללים אינספור בדבר מצבו ונוכחותו, מתאים מבחינת הדגם למצב של (לכאורה) היעדר משכן המיוצג באופן המקורי על ידי ההר.

על רקע זה מתחברת ונשאת תפילת משה: 'וַיְהִי בְּנִסְעַת הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קִוְיָה ה' וַיִּפְצוּ אֲבִיבֵיךָ וַיִּנְסוּ מִשְׁנֵאֵיךָ מִפְּנֵיךָ. וַבְּנַחַח יֹאמֶר שׁוּבָה ה' רַבּוּבוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל' (י', לה-ל). דומה כי המצב העומד ביסוד תפילה זו ומה שמניעה הוא הארון העצמאי – עד כדי כך עצמאי שקודם תואר כשהוא בלי משה, ועתה האפקט הראשון של התפילה, בטרם תעלה משמעותה הרעיונית, הוא קישורו למשה! הצורך בתפילה משקף את הצורך להחזיר את הארון 'הבודד' לאיזושהי תבנית. גם אם יש ערך ומשמעות לארון מנותק מהקשרו במשכן, חייב הוא להיות מובנה ב'סדר' אחר – שיקשרו לעולם הדתי של התפילה וההנהגה...

הארון מעורר בעצם לתפילה... אם נחזור לענן העומד ברקע, ברור שהענן עורר ל'שמירה' בלבד... מדרכו של עולם, שמירה הינה פסיבית; ואין לנו אלא לשער כי מנקודת ראות חינוכית באה פרשת הארון כדי להוסיף את הנופך הפעיל למערכת ההנהגות הכללית של האדם במדבר כדי לכוון לאיזון הדרוש.¹⁷

***

בכך סיימנו את עיוננו בחניית המשכן ובמסעו. השיעורים הבאים יעסקו בע"ה בעניין "המקום אשר יבחר ה'".

פתרון אפשרי לסתירה שבין שני התיאורים מבוסס על 'תורת הבחינות', הידועה לנו מכוחו של הרב מרדכי ברויאר ז"ל: "יתכן שבחינה אחת מתארת את המסע בדרך של נס, והאחת בדרך של טבע. בבחינה הראשונה מוביל הענן, ובשנייה – הארון נוסע לפניו לתור להם מנוחה, הענן מגן על המחנה ומשה נזקק לעזרתו של חובב המדייני.¹³

הרב בן-נון אינו מפתח אפשרות זו (עיקר עניינו שם הוא באפשרות הקודמת), אך עשה זאת ישראל רוזנסון,¹⁴ הרואה בענן ובארון שני דגמים שונים של קדושה והנהגה.

הענן הוא ישות פלאית, שאיש אינו יכול לזמנה או להשפיע על 'התנהגותה', ומאופיו זה נגזר אופייה של הנהגת הענן.¹⁵ הנהגה נסית, שלא תמיד ניכר בה היגיון או סדר ברור, והיא מעמידה בפני בני ישראל את האתגר הדתי היסודי של השמיעה בקול ה'. התגובה לה נקראים בני ישראל מצד הנהגת הענן היא: "וַשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מִשְׁמַרְתָּ ה'" (ט), (במסגרת הנהגה זו נוסע הארון בתבנית המסע הנוקשה, הברורה המאורגנת והמסודרת של המשכן, שבה שותפים כל מרכיביו של המשכן המפורק; הוא נוסע מכוסה; והוא איננו מוביל, אלא ממוקם במרכז).

שילוב הארון בפרשת המסע הראשון נועד, אליבא דרוזנסון, להציג אנטיזה לענן. הבה נראה את עיקרי דבריו בנושא:

ההרגשה העשויה לעלות היא שכאן מוצג דגם אחר לגמרי... ברור למדיי שיש כאן עיצוב סדר אחר המטה באופן בוטה את הסדר הקודם של הקדושה לכיוון אחר. אם קודם הצנעת הארון בשלב הפירוק היא העיקר, וזה מתקשר עם היותו חלק – חשוב ככל שיהיה, אך חלק – מן המערכת המקודשת, כאן יש צד של עצמאות בנוכחותו ובפעולתו, עצמאות שמשמעותה נוכחותו בעמדו בפני עצמו, מנותק ממה... ומרוחק במרחק גדול שיש בו כדי להעצים את הקדושה התובעת ריחוק, ובה בעת, למנוע את ראייתו ובמובן זה גם את השימוש בו.¹⁶

13 כנאמר בפסוקים הקודמים: "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחַבֵּב בֶּן רְעוּאֵל הַמְדִינִי חֲתָן מֹשֶׁה נִסְעִים אֲנַחְנוּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה' אֲתוּן אֲתוּן לָכֶם לָכֶה אֲתָנוּ וְהַטְבַּנוּ לָךְ כִּי ה' דִּבֶּר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל. וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא אֵלָךְ כִּי אִם אֶל אֲרֻצֵי אֶל מוֹלְדֹתַי אֵלָךְ. וַיֹּאמֶר אֵל נָא תַעֲזָב אֲתָנוּ כִּי עַל פֶּן דַּעַת חֲתַנְתָּנוּ בַּמִּדְבָּר וְהִיִּית לָנוּ לְעֵינָיִם" (י', כט-לא). ולא נרחיב על כך כאן.

14 ' רוזנסון, דברים במדבר – עיונים פרשניים בספר במדבר, ירושלים תשס"ד, עמ' 112-116. חשוב לציין שרוזנסון אינו נזקק למונח 'בחינות', ונראה מדבריו כי הוא רואה בשתי האפשרויות שני דגמים שעשויים להשתלב ולעלות בקנה אחד גם במישור המציאותי.

15 על אופייה של הנהגת הענן על פי פרשנותו של רוזנסון ראה ביתר הרחבה בשיעור הקודם.

16 קביעה זו מבוססת על פרשנותו של רוזנסון (שלא הבאנוה כאן) למילים "וַאֲרוֹן בְּרִית ה' נִסַּע לְפָנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לְתוֹר לָהֶם מְנוּחָה", לפיה במהלך המסע התרחק הארון מן המחנה מרחק טיפולוגי של "דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים". בהמשך דבריו שם מוכיח רוזנסון תפיסה זו של הובלת הארון מתוך הניגוד שבין פסוקינו לבין הכתובים ביהושע, המציירים "מצב ברור לגמרי של הנחיה טכנית-גיאוגרפית על ידי ארון ברית ה'": "כִּי־אָתְּמָתָם אֶת אֲרוֹן בְּרִית ה' אֶל-לְהִיָּהֶם וְהִפְהִינֵם הַלָּוִים נְשָׂאִים אֹתוֹ וְאֵתֶם תִּסְעוּ מִמְּקוֹמְכֶם וְהִלַּכְתֶּם אַחֲרָיו. אִךְ רְחוֹק יְהִיָּה בֵּינֵיכֶם וּבֵינֵנוּ כְּאֵלֵפִים אִמָּה

• ..... •
• כל הזכויות שמורות לישיבת הר עציון ולרב יצחק לוי, תשס"ח •

במדה אל תקרבו אליו למען אשר תדעו את הדרך אשר תלכו בה כי לא עברתם בדרך מתמול שלשום" (יהושע ג', ג-ד). והוא מציע: "בספר יהושע אין זכר לענן הניסי... ולכן ההובלה של הארון הופכת למוגדרת יותר ולמוחשית יותר, קרי, טבעית יותר; בנסיבות אלו הארון הופך למוביל אפקטיבי. לפי זה נבין את שילוב הארון בפרשתנו כהצגת אנטיזה לענן".

17 הבאנו כאן רק חלק מדבריו של רוזנסון, ומומלץ מאוד לקרוא במלואם. במהלך הפרק כולו מפתח רוזנסון רעיונות חשובים בעניין "גורמי ההנחיה במסעי", והוא חותם את הפרק במשמעותם של גורמים אלו, על מאפייניהם השונים, לתפיסתו של מושג הקדושה: "מובאים כאן באמצעות הענן, הארון והשאר גם דגמים שונים של ארגון עקרוני של הקדושה. כביכול, מובעת ההשקפה שהקדושה לא יאה לה דגם אחד קבוע, והיא עשויה ללבוש צורה ולפשוט צורה לפי הנסיבות המשתנות, לעתים מרוכזת ולעתים מפוזרת. קדושה משתנה כרוכה ברעיון מהותי שמבנה יכולת הבנה ושיקול דעת במושג הקדושה, הנתפס, לכאורה, בריחוקו מהדעת ולא בקירובו".

* עורך: בעז קלוש *
* ..... *
* *
* בית המדרש הווירטואלי שלידי ישיבת הר עציון *
* האתר בעברית: <http://www.etzion.org.il/vbm> *
* האתר באנגלית: <http://www.vbm-torah.org> *
* *
* משרדי בית המדרש הווירטואלי: 02-9937300 שלוחה 5 *
* דואל: office@etzion.org.il *
* ..... *